



Suomen Ilmailuliitto ry

HARRASTEILMAILUN YMPÄRISTÖOHJELMA

Sisältö

1. Johdanto	2
2. Harrasteilmailu Suomessa ja sen ympäristövaikutukset.....	2-3
3. Ympäristövaikutusten hallinta	3
4. Harrasteilmailun ympäristötavoitteet	3-4

Liitteet

Liite 1. Suomen Ilmailuliiton toimenpiteet 2019-2022

Liite 2. Ympäristöohjelman laatiminen - kokoavia näkökohtia



Johdanto

Harrasteilmailun lajeista aiheutuu erilaisia ympäristövaikutuksia. Harrasteilmailun yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että ilmailun harrastajat tiedostavat nämä vaikutukset ja pyrkivät omalla toiminnallaan ehkäisemään niiden aiheutumista.

Ilmailuliitto pyrkii näillä tavoitteilla parantamaan ympäristöasioiden huomioon ottamista harrasteilmailussa ja ehkäisemään harrasteilmailusta aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kaikkien ilmailuharrastajien sitoutumista ympäristöohjelman tavoitteisiin ja myötävaikutusta. Suomen Ilmailuliitto jäsenyhdistyksineen vastaa tavoitteiden jalkauttamisesta käytännön toimintaan ja siihen liittyvien toiminnallisten puitteiden luomisesta. Viime kädessä vastuu tavoitteiden toteutumisesta jää kuitenkin harrastajille itselleen.

Ympäristöohjelmalla kartoitetaan harrasteilmailun ympäristövaikutuksia ja jäsenyhdistysten hyviä ympäristökäytäntöjä, edistetään harrasteilmailun ympäristötietoisuutta, ohjataan liiton toimintaa ympäristökysymysten huomioon ottamisessa sekä tuetaan ilmailuliiton jäsenyhdistysten toimintaa ympäristöä koskevassa päätöksenteossa. Tämän tarkoituksena on avustaa jäsenyhdistyksiä sekä ilmailunharrastajia panemaan ympäristötavoitteet täytäntöön toimintamalleiksi ja käytänteiksi.

Suomen Ilmailuliitto tulee seuraamaan asetettujen ympäristötavoitteiden toteutumista. Ympäristöohjelman täytäntöönpanon yhteydessä kertynyt tieto toiminnan ympäristövaikutuksista ja erilaisista käytänteistä tullaan ottamaan huomioon ympäristöohjelmaa tarkistettaessa. Ympäristöohjelman toimivuus arvioidaan viimeistään vuonna 2022.

Harrasteilmailu Suomessa ja sen ympäristövaikutukset

Suomen Ilmailuliiton toimintalajeja ovat moottorilento, purjelento, experimental-lentotoiminta, ultrakevytlentäminen, riippuliito, varjoliito, kuumailmapallolentäminen, laskuvarjourheilu, nousuvarjot ja lennokki- sekä dronetoiminta. Jäsenkerhoja on yli 200 ja henkilöjäseniä 2019 noin 7 500. Kerhot ovat jakaantuneet ympäri maata. Toiminta sijoittuu pääasiallisesti pienlentokentille, lennokokkentille ja lentoasemille, mutta myös peltoalueille ja vesialueille.

Useat harrasteilmailulajit keskittyvät lentokentille ja -asemille. Harrasteilmailun ympäristövaikutuksiin vaikuttavat useat tekijät. Harrastettava laji, toiminnan intensiteetti sekä lentopaikan ympäristön herkkyys ovat keskeiset toiminnan ympäristöhäiriötä määrittävät tekijät. Lajin tai lajien ympäristövaikutukset onkin kartoitettava harrastuspaikkakohtaisesti. Tärkeimpiä kohteita ovat harrastajien suosimat lentopaikat, jotka sijaitsevat ympäristöarvoiltaan merkittävillä alueilla tai joiden läheisyydessä sijaitsee häiriölle alttiita kohteita.



Merkittävimmät harrasteilmailun välittömät ympäristövaikutukset ovat operaatioista aiheutuvat äänipäästöt ja pakokaasut sekä toiminnasta aiheutuvat erityyppiset jätteet.¹ Suurimman haasteen ympäristövaikutusten hallinnalle asettaa meluntorjunta, johon ilmailuharrastuksen osalta liittyy muista toiminnoista poikkeavia erityispiirteitä. Kuitenkin, vaikka koneiden äänipäästöihin puuttuminen ja äänen leviämisen ehkäisemisen mahdollisuudet ovat rajalliset, erilaisilla käytännöillä voidaan vaikuttaa melukuorman suuruuteen ja kokemuksen häiritsevyyteen sekä välillisiin vaikutuksiin.²

Ympäristövaikutusten hallinta

Ympäristöllisten näkökohtien huomioon ottaminen ja ympäristövaikutusten hallinta tulee omaksua osaksi normaalia toimintaa. Ympäristövaikutusten hallinta tulisi mieltää jatkuvaksi prosessiksi sen sijaan, että sitä pidettäisiin kertaluonteisena tapahtumana.

1. Ympäristövaikutusten hallinta.

Ympäristövaikutusten hallinnan kannalta on tärkeää tunnistaa, 1) mitkä asiat toiminnassa vaikuttavat ympäristöön; 2) mitkä niiden vaikutukset ovat; ja 3) miten niihin voidaan erilaisilla keinoilla puuttua. Tavoitteiden ja toimenpiteiden mahdollisen tärkeysjärjestykseen asettamisen tulisi perustua näin saatuun kokonaiskuvaan toiminnan vaikutuksista ja mahdollisuuksista puuttua niihin. Tärkeää olisi myös pyrkiä luomaan mittarit toimenpiteiden tehokkuuden seuraamiseksi.

Harrasteilmailun ympäristötavoitteet

Suomen ilmailuliiton ympäristöohjelma pyrkii tukemaan harrasteilmailun kehittymistä toimimaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla ja ehkäisemään vältettävissä olevia haitallisia ympäristövaikutuksia. Toimenpiteet tullaan kohdistamaan kriittisiksi arvioituihin vaikutuksiin.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että jokainen harrasteilmailija ymmärtää toimintansa vaikutuksen ympäristöön, ympäristönäkökulma omaksutaan kaikkeen toiminnan suunnitteluun ja että ympäristövaikutukset ymmärretään olennaiseksi osaksi harrasteilmailutoiminnan päätöksentekoa.

¹ Harrasteilmailun ympäristövaikutuksia on arvioitu Olli Borgin selvityksessä Ympäristökatselmus (Suomen Ilmailuliitto ry, 2001).

² Välillisesti harrasteilmailusta aiheutuu ympäristökuormitusta harrastuskaluston valmistuksesta ja ylläpidosta, harrastustoiminnan edellyttämän infrastruktuurin rakentamisesta ja ylläpidosta sekä kulkemisesta harrastuspaikolle. Näiden erottaminen muusta toiminnasta on kuitenkin vaikeaa eikä niitä käsitellä tässä yhteydessä. Näihinkin yksittäiset harrastajat voi yksinkertaisilla omakohtaisilla valinnoillaan vaikuttaa olennaisesti, esimerkiksi erilaisin kimpakyydein ja yhteistoimintajärjestelyin.



Suomen ilmailuliiton ympäristöohjelman tavoitteena on:

- * vähentää ilmailuharrastuksesta aiheutuvaa haitallista ääntä sekä hiilidioksidipäästöjä
- * edistää ilmailuharrastuksesta syntyvien jätteiden asianmukaista käsittelyä
- * vähentää ilmailuharrastuksen energiankulutusta
- * ylläpitää ja parantaa maaperän ja pohjaveden suojelun tasoa

Harrasteilmailun julkikuvan kannalta keskeisen haasteen ympäristövaikutusten hallinnalle muodostaa toiminnasta aiheutuva ääni sekä hiilidioksidipäästöt. Äänen leviämistä ilmatilassa ei voi rajoittaa, minkä vuoksi torjuntatoimet joudutaan perustamaan melupäästöjen pienentämiseen ja melukuorman kohdentamiseen vähiten häiriötä aiheuttavalla tavalla. Lentopaikkakohtaisista eroista johtuen torjuntatoimien kokonaisuudet ovat yksilöllisiä. Hiilidioksidipäästöjen määrät tulee tiedostaa lajikohtaisesti ja pyrkiä niiden vähentämiseen. Lupamääräykset ja toimijoiden itsensä hyväksymät käytänteet tulee määrittää toiminnan laadun ja laajuuden sekä toimintaympäristön asettamien reunaedellytysten mukaisesti.

Lentokoneiden poltto- ja voiteluaineiden varastointi- ja jakelutoiminta sekä koneiden huoltotoiminta saattavat muodostaa maaperän ja pohjaveden pilaantumisriskin. Riski korostuu erityisesti toimittaessa vedenhankintaan varten tärkeällä I-luokan pohjavesialueella ja vedenhankintaan soveltuvalla II-luokan pohjavesialueella. Riskit tulee ottaa huomioon ja varautua poikkeuksellisiin tilanteisiin, myös kertaluonteisten tapahtumien yhteydessä.

Harrasteilmailun ympäristövaikutusten hallinta edellyttää kaikkien ilmailuharrastajien sitoutumista tavoitteisiin. Suomen Ilmailuliiton itselleen asettamat toimenpiteet on esitetty liitteessä 1. Keskeisessä asemassa ympäristöohjelman täytäntöönpanon kannalta ovat jäsenyhdistykset. Yhdistykset luovat toiminnan harjoittamisen edellytykset, minkä vuoksi ne ovat keskeisessä asemassa tavoitteiden käytännöiksi jalkauttamisessa. Yhdistysten erilaisuudesta johtuen Suomen ilmailuliitto ei pidä mielekkäänä pyrkiä yhtenäistämään erilaisia toimintatapoja. Toimivampi ratkaisu on, että jäsenyhdistykset miettivät itselleen sopivat toimintamallit. Tässä tarkoituksessa Suomen ilmailuliitto on koontanut liitteeseen 2 keskeisiä asioita yhdistystasoisien ympäristöohjelman laadinnan avuksi.

Ilmailun vaikutukset palautuvat lopulta yksittäisten harrastajien toimiin ja valintoihin, minkä vuoksi yksittäisen harrastajan tulisikin vaikkapa kerran kaudessa kriittisesti miettiä olisiko toimintatavoissa korjattavaa. Tarkoituksena ei ole kyseenalaistaa ilmailuharrastuksen mielekkyyttä, vaan sitä voisiko jonkin asian tehdä toisin, vähemmän häiriötä aiheuttavalla tavalla.

Hyväksytty Suomen Ilmailuliiton hallituksessa 20.09.2019